

Європейські стандарти у фармації: як не схочемо, то примусять

Завдяки аптечному виготовленню львівська аптека-одиначка гідно витримує конкуренцію у перенасиченому аптечними закладами місті

ЯК КОРАБЛІ...

«Аптеки Львова найбільше схожі на букіністичні крамнички: старовинні інтер'єри і меблі, високі засклені шафи, шухлядки картотек, нерідко антресоли або металеві балкони по периметру, — якось влучно підмітив у своїх замальовках письменник і есеїст Ігор Клех. — У них затримався ностальгічний аромат цивілізації, ще не знайомої зі світовими війнами, — так, ніби фармацевтам була відома і передавалася з покоління в покоління таємниця консервації минулого часу. Більшість з цих інтер'єрів належить до кінця XIX — початку XX ст. Замість порядкових номерів усі вони мали власні імена — як кораблі, ресторани, цукерні...»

Аптека, про яку піде мова сьогодні — аптека № 49 на вул. Личаківській — була заснована 1908 р. магістром фармації Яном Лисовським та називалася «Під Соколом». Окрім пам'яток житлової архітектури, старовинних храмів та некрополя, Личаківське передмістя славилося й своїми самотніми мешканцями, які мали особливий характер і менталітет, що відрізнявся від такого інших жителів міста Лева. Ще на початку XX ст. містяни з Личакова носили свій характерний одяг, стиль розмови тут відрізнявся від львівського і панували свої традиції.

Магістр фармації Ян Лисовський багато років працював фармацевтом-службовцем, зокрема протягом тривалого часу керував аптекою міської лікарні.

З 1920 до 1939 р. аптека належала магістру фармації Генріху Блондзинському, який народився 1883 р., диплом магістра отримав 1909 р. Понад півстоліття магістр фармації працював у різних аптеках, був активним суспільним діячем, його неодноразово нагороджували медалями за заслуги.

СТОЛІТНІ ТРАДИЦІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ

— Наступного року святкуватимемо ювілей — 110-річчя нашої аптеки, — розповідає директор ТОВ «Аптека № 49» Орест Мандюк. — Тож як відкрився цей аптечний заклад на початку XX ст. з виробничим відділом, так без перерв і зупинок виготовляє ліки для львів'ян і донині.

Втім, останнім часом кількість екстемпоральних рецептів суттєво збільшилась, оскільки багато виробничих аптек закрилося — до прикладу, цього року припинила свою діяльність виробнича аптека в лікарні швидкої медичної допомоги. Тому навантаження на провізорів, задіяних в процесі виготовлення, постійно зростає.

Якісно та ефективно організувати роботу рецептурного відділу та готових лікарських форм, сформуванати асортимент, управляти залишками, налагодити співпрацю з постачальниками, підібрати компетентних і кваліфікованих працівників директору, який очолює це фармацевтичне підприємство 1994 р., допоміг великий професійний досвід. Після закінчення фармацевтичного факультету Львівського медичного інституту Орест Олександрович працював на посаді аналітика у контрольно-аналітичній лабораторії у м. Херсон, контролером приймального відділу Львівського обласного аптечного складу, хіміком-аналітиком аптеки у м. Новий Розділ, завідувачем аптеки у с. Коровичі на Львівщині. Що цікаво, сільська аптека також активно займалася виготовленням (розчини, мазі, свічки), і за лікарськими засобами (особливо тими, що застосовувалися у дерматології та призначеними відомим лікарем-дерматологом Макогонським) люди приїжджали з райцентру і навіть інших областей.

Однак, відверто кажучи, дивуватися тут нічому: фармацевти старшого покоління добре знають цей старий радянський стандарт: аптека (за одиничними винятками) без рецептурного відділу

відкритися не могла — а в селі чи місті, значення не мало. Тепер все навпаки, люди з навколишніх сіл за ліками аптечного виготовлення мусять їхати до Львова та ще й витратити час на те, аби знайти якусь виробничу аптеку у великому місті.

— На мій погляд, пацієнт з лікарським рецептом взагалі не повинен задумуватися, до виробничої або аптеки готових форм він заходить, — розмірковує Орест Мандюк. — Чи повинні виготовити йому ці ліки індивідуально, чи відпустити готові. Він просто може отримати все необхідне у будь-якому одному аптечному закладі, так як це відбувається в європейських аптеках.

Польща, Хорватія, Угорщина — спробуйте знайти там аптечний заклад без виготовлення. Якщо ж побачите, то називатися він буде аптечним магазином, а не аптекою.

У Німеччині, до прикладу, відкрити аптеку і стати її власником може тільки дипломований фармацевт, якому довіряє держава — «з правдивою професійною незалежністю». Відповідно до німецьких законів аптечні мережі у країні заборонені. Ліцензію видають на кожну конкретну аптеку, однак власник має право відкрити в місті не більше чотирьох філій. Як вважають німецькі законодавці, відпускати ліки населенню повинні винятково представники малого бізнесу, які несуть за це персональну відповідальність, а не компанії із запозиченим капіталом, головною метою яких є максимальний прибуток на користь власників.

Водночас у Німеччині отримати ліцензію можна лише на таку аптеку, яка має екстемпоральне виготовлення та лабораторію для проведення аналізів цих лікарських засобів.

Тому я переконаний, що раніше чи пізніше європейські стандарти запровадять і в Україні, попри спротив потужного лобі. А не захочуть — життя примусить.

Аптечне виготовлення — головна конкурентна перевага аптеки № 49. Тут виготовляють повний спектр нестерильних лікарських форм — розчини, мазі, супозиторії, бовтанки, краплі для носа, порошки, заспокійливі мікстури для дітей і дорослих. Іноді трапляються замовлення на пілюлі — виявляється, у Львові ще є такі лікарі, які їх призначають своїм пацієнтам.

Щодня четверо провізорів виготовляють ліки за 30—50 рецептами, у тому числі за авторськими прописами, як, наприклад, свічки за Масляком, розчин Каstellяні, паста Унна, а також роблять аптечні заготовки.

Провізор Марта Манишин, молодий спеціаліст, випускниця ЛНМУ ім. Данила Галицького — представниця третього покоління аптекарів, які з величезною любов'ю виготовляють для львів'ян ліки власними руками. У цій же аптеці працює мама Марти — провізор Олена Манишин, а раніше працювала її бабуся — Богдана Матвіїв.

За словами Ореста Олександровича, за останні десять років серед сотень студентів, які проходили практику та інтернатуру в базовій аптеці № 49, Марта Манишин — одна з трьох дівчат, яка виявила

бажання і мала здібності працювати в асистентській на виготовленні і робить це надзвичайно фахово і натхненно, незважаючи на свій молодий вік.

Крім препаратів екстемпорального виготовлення, в аптеці можна придбати готові лікарські засоби — понад 2 тис. найменувань, а також лікарську рослинну сировину, п'явки медичні, лікувальну косметику.

Виділити серед постійних відвідувачів якусь одну чи дві категорії важко, бо такими вважаються львів'яни від 18 до 80 років.

ПРО НЕЧЕСНУ КОНКУРЕНЦІЮ І ЧЕСНУ ЦІНУ

Аптеку № 49 у межах 50 м оточують три аптечних заклади, четвертий нещодавно закритися. Попри те, що навпроти, на паралельній вулиці, розташована одна з найбільших лікарень міста — обласна клінічна, її пацієнти чи родичі хворих до аптеки на Личаківській взагалі не доходять. Вулицю, на якій розташований цей медичний заклад, цілком можна перейменувати на Фармацевтичну — це трохи, і аптеки задуть лікарню у своїх міцних обіймах.

— Я обом руками за ринкові відносини у фармації, — запевняє Орест Олександрович. — Пацієнт повинен мати право вибору. Однак, покладаючись на ринок, не можна забувати про кожне фармацевтичне підприємство як учасника цього ринку та насамперед заклад охорони здоров'я, який забезпечує населення лікарськими засобами екстемпорального виготовлення. І ось саме у цьому повинна проявитися позиція держави, що має полягати у регулюванні пішої доступності аптечних закладів, зокрема, дотримання відстані 600 м між ними.

На жаль, у багатьох випадках у нас поняття фармацевтичного ринку підміняється поняттям «голоного» бізнесу. Менеджеру з продажу байдуже, торгує він ручками, калькуляторами чи анальгіном. Купив дешевше — продав дорожче. Ось і вся фармацевтична математика.

Відкриття нових аптек двері в двері з такими, що вже існують десятиліттями, — з цієї ж «опери». Ну, подемпінгую рік, а там хоч потоп. Є вигода — працюю, нема — закрию аптеку і відкрию банк. Такий собі колообіг аптек в природі.

На відміну від заїжджих гастролерів, аптеці зі столітніми традиціями потрібно робити все для того, аби зберегти свою репутацію серед львів'ян. Тому до формування ціни тут підходять виважено і чесно, а якість та ефективність придбаних ліків гарантують. Якщо ж взяти до уваги кваліфікацію і досвідченість персоналу, то можна бути певним, що аптека № 49 допомагатиме своїм відвідувачам і наступні сто років.

Лариса Дедишина

